

УДК 658.589(477)

С.М. ІЛЛЯШЕНКО, Ю.С. ШИПУЛІНА, Н.С. ІЛЛЯШЕНКО, Є.І. НАГОРНИЙ

Сумський державний університет

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Окреслено роль і місце знань у системі складових підсистем та елементів потенціалу інноваційного розвитку організації-інноватора. Уточнено їх джерела і інструменти отримання, відповідальні за них підрозділи організації, напрями використання. Запропоновано схему взаємодії комплексів знань, що впливають на посилення і реалізацію потенціалу інноваційного розвитку організації, а також підхід до формалізованої оцінки знань, які визначають рівень його складових потенціалів підсистем. Розроблено алгоритм визначення доцільності отримання (продукування) додаткових знань, необхідних для приведення у відповідність потенціалу інноваційного розвитку організації умовам зовнішнього середовища. Отримані результати формують засади організаційно-економічного механізму управління знаннями організацій в контексті забезпечення умов їх інноваційного розвитку.

Ключові слова: управління знаннями організації, потенціал інноваційного розвитку, види знань організації, продукування знань, використання знань.

S.M. ILLIASHENKO, YU.S. SHIPULINA, N.S. ILLIASHENKO, IE.I. NAGORNYI

Sumy State University

KNOWLEDGE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF INCREASING THE POTENTIAL LEVEL OF ORGANIZATION'S INNOVATIVE DEVELOPMENT

Abstract - The aim of the article is the identification of types, clarification of the role and place of knowledge that affect the components of the organization's innovative development potential (IDP), and developing on this basis approaches to the formation of a mechanism for managing knowledge of the organization in the context of the growth of its IDP.

The role and place of knowledge in the system of components and elements of the innovative development potential of the innovation organization is outlined. Their sources and tools are specified, the responsible departments and units of the organization responsible for knowledge-based operations are analysed, the areas of knowledge use are specified. The scheme of interaction of knowledge complexes that influence the strengthening and realization of the potential of innovative development of the organization is proposed, as well as the approach to the formalized assessment of knowledge that determines the level of its components of the subsystem potentials. An algorithm for determining the feasibility of obtaining (producing) additional knowledge needed to comply the innovation development potential of the organization to external environment conditions is developed.

The obtained results develop the theory of innovative management and knowledge management in terms of establishing the nature of the impact of knowledge on the IDP of enterprises and institutions. This provides a significant contribution to the formation of the fundamentals of the organizational and economic mechanism for managing knowledge of organizations in the context of strengthening and implementing their IDPs. Their practical implementation provides an opportunity to intensify the processes of transition organizations on the path of knowledge-based innovative development. Further research should be focused on the development of methodological tools of the knowledge management mechanism.

Key words: knowledge management in organization, potential of innovative development, types of knowledge in organization, knowledge generation, use of knowledge.

Постановка проблеми. Становлення і розвиток економіки знань супроводжується зростанням їх ролі як фактору інноваційного розвитку держав у цілому, їх регіонів, галузей, окремих організацій тощо. Продукування і використання (комерціалізація) актуальних знань сприяє зростанню їх потенціалу інноваційного розвитку (ПІР), що дозволяє активізувати їх інноваційну діяльність, а відтак посилити відносні конкурентні переваги, укріпити ринкові позиції, забезпечити стійке інноваційне зростання. В цих умовах актуалізується проблема управління знаннями господарюючих суб'єктів в контексті посилення їх ПІР. Її розв'язання потребує дослідження впливу знань на формування, розвиток і реалізацію ПІР, що надасть змогу створити систему цілеспрямованого управління знаннями господарюючих суб'єктів різних рівнів узагальнення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика управління знаннями була досліджена у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, питання управління знаннями господарюючих суб'єктів в контексті забезпечення їх інноваційного розвитку були досліджені в роботах таких зарубіжних науковців як: Blanc B.L., Bouillon J.-L. [1]; Matschke C., Moskaliuk J., Cress U. [2]; Landry R., Amara N. [3]; Peter M. [4]; Jennex M.E. [5]; Borjigen C. [6]; Khedhaouria A., Jamal A. [7]. Загальні підходи до генерування, накопичення та використання (комерціалізації) знань присвячені роботи Davenport T.H., Prusak L. [8], Sveiby K. [9], Мільнера Б. [10].

З вітчизняних науковців слід зазначити Черкасову І.В., яка досліджує роль знань у формуванні інноваційного потенціалу підприємства [11], а також Вострякова О.В. та Гребешкову О.М. [12], які відзначають провідну роль знань у стратегічному управлінні підприємством. Матвіїв М.Я. [13], Якшин А.С. [14] розглядають в основному проблеми застосування маркетингу знань на ринку освітніх послуг.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні напрацювання малодослідженими залишилися питання, які стосуються визначення місця і ролі знань у системі складових ППР організацій (підприємств та установ), який є основою їх інноваційного зростання. А це не дозволяє цілеспрямовано управляти формуванням, зростанням і реалізацією їх ППР в контексті переходу на шлях інноваційного розвитку в умовах становлення економіки знань. Вирішення зазначених питань дозволить ефективно управляти знаннями з позицій підвищення рівня ППР організацій, сприятиме активізації їх інноваційної діяльності і їх інноваційному зростанню.

Метою статті є ідентифікація видів та уточнення ролі і місця знань, які впливають на складові ППР організації, розроблення на цій основі підходів до формування механізму управління знаннями організації в контексті зростання її ППР.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно [15, с. 304-350] ППР організації включає наступні потенціали підсистеми: ринковий, як наявність споживчого попиту (підкріпленого купівельною спроможністю споживачів) чи спроможність його сформувати (для радикальних інновацій); інноваційний, як спроможність втілення досягнень науки і техніки у інноваційні продукти, що здатні задовольнити попит споживачів; виробничо-збутовий, як технічна спроможність і економічна доцільність виготовити і просувати інноваційні продукти на ринку. ППР організації розглядається як сукупність її взаємопов'язаних ресурсів і здатностей до їх реалізації, що визначають її спроможність (інтелектуальну, технологічну, інформаційну, науково-дослідницьку, економічну тощо) приводити у відповідність до зовнішніх внутрішні можливості розвитку на основі постійного пошуку, використання і розвитку нових сфер і способів ефективно реалізації наявних і перспективних ринкових можливостей.

Розглянемо роль знань у формуванні окремих елементів зазначених складових ППР.

Ринкова складова. В її основу покладено знання щодо: сучасного стану і тенденцій зміни споживчого попиту на цільових ринках; основних конкурентів, рівня конкурентоспроможності основних з них, а також аналізованої організації; можливостей організації сформувати і стимулювати попит на інноваційну продукцію тощо.

Інноваційна складова. В її основу покладено знання персоналу організації щодо: сучасних досягнень науки і техніки у галузі її діяльності; сучасних методів генерування і відбору інноваційних ідей, створення інноваційних продуктів на їх основі; фактичних і потенційних економічних контрагентів та контактних аудиторій, а також їх інтересів стосовно інновацій конкретної спрямованості; методології наукових досліджень; можливостей сучасної дослідницько-лабораторної бази у галузі діяльності організації (включаючи саму організацію інноватора та сторонні організації) і т.п.

Виробничо-збутова складова. В її основу покладено знання щодо: джерел і умов фінансового забезпечення інноваційної діяльності; методів оцінки економічної ефективності інновацій; кадрового потенціалу організації, методів відбору, навчання, перепідготовки персоналу, його спроможності виконувати роботу певної спрямованості; техніко-технологічних можливостей організації (верстатів, технологічного та інструментального оснащення, технологій тощо); інструментів і методів сучасного маркетингу, особливостей

планування, проведення і оцінки ефективності заходів комплексу маркетингу інновацій тощо [16]; знання сучасних методів і форм організації інноваційної діяльності, сучасних методів управління інноваційною діяльністю, засадничих аспектів формування та розвитку інноваційної культури організації [17] та створення на її основі середовища сприятливого для інноваційної діяльності.

У табл. 1 наведено детальні характеристики методів отримання і використання зазначених знань. Слід зазначити, що оскільки інноваційні рішення мають для організації стратегічний характер, то визначення напрямів продукування і використання актуальних знань що стосуються ПІР приймає вище керівництво.

Таблиця 1

Характеристики знань щодо ПІР організації (авторська розробка)

Характеристики	Складові потенціали ПІР організації		
	Ринковий	Інноваційний	Виробничо-збутовий
Джерела і інструменти отримання релевантних знань	Стратегічний аналіз. Маркетингові ринкові дослідження, маркетинг знань [18, С. 87-95]. Купівля знань	Стратегічний аналіз. Патентний, літературний аналіз. Навчання персоналу. НДДКР. Купівля знань.	Стратегічний аналіз. Аналіз власної діяльності у т.ч. внутрішньої звітності. Аналіз ринку інвестицій. Навчання персоналу. НДДКР. Купівля знань
Відповідальні за отримання знань	Маркетингові підрозділи	Науково-дослідні підрозділи, конструкторські та технологічні підрозділи, науково-дослідні лабораторії	Фінансово-економічні підрозділи, виробничі підрозділи. Маркетингові підрозділи
Напрямки використання знань	Визначення перспективних напрямів розвитку. Оцінка ринкових перспектив інноваційних продуктів	Розроблення інноваційних продуктів (виробів та послуг)	Виготовлення і комерціалізація інноваційної продукції. Комерціалізація патентів, ліцензій тощо.

Узагальнена схема взаємодії видів знань, що сприяють формуванню і реалізації ПІР організації подана на рис. 1.

Запропонована схема може бути покладена в основу формування засад організаційно-економічного механізму управління знаннями в організації. Авторами, спираючись на результати попередніх досліджень [18, 19], визначено комплекс завдань, які потребують розв'язання у процесі формування зазначеного механізму. Вони пов'язані з методичним наповненням цього механізму і потребують розроблення:

- методичного підходу до визначення пріоритетних напрямів продукування актуальних знань;
- методичного підходу до вибору джерел і механізмів отримання знань відповідно до обраних напрямів;
- методичного підходу до визначення пріоритетних напрямів використання знань організації.

Вирішення перших двох завдань потребує ув'язування в єдиний комплекс: маркетингових прогнозів тенденцій зміни споживчого попиту на фактичних чи потенційних ринках організації; експертних оцінок тенденцій розвитку науки і техніки у галузі діяльності організації; оцінок ПІР аналізованої організації і тенденцій його розвитку [18, с. 14-23]. Їх результати складуть базу знань для аналізу відповідності внутрішніх можливостей розвитку організації (її потенціалу) зовнішнім.

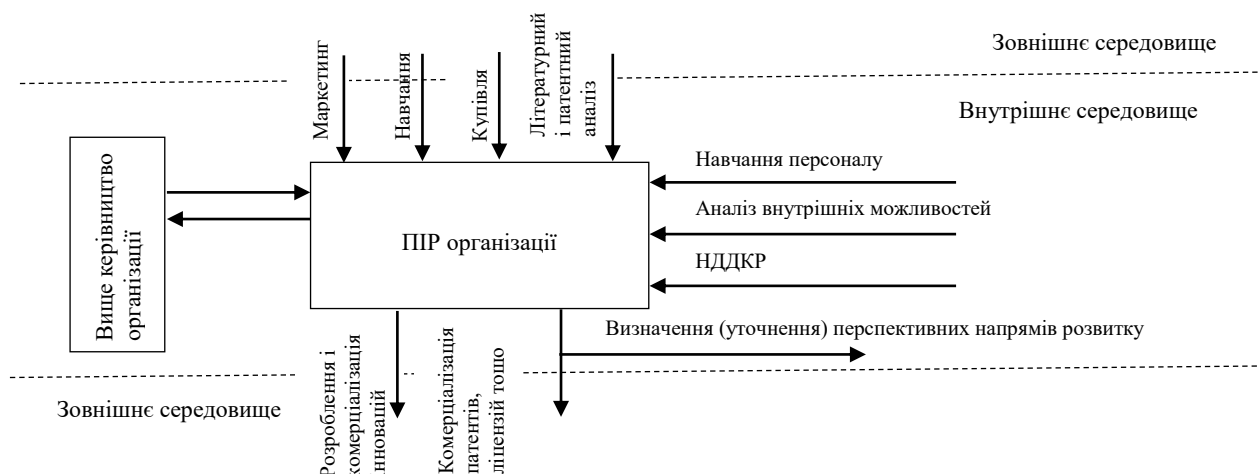

Рис. 1. Схема взаємодії потоків знань, що пов'язані з ППР організації (авторська розробка)

Необхідно кількісно оцінювати достатність (недостатність) наявних знань певного виду для забезпечення критичного (мінімально необхідного) рівня складових потенціалів ППР, який свідчить про їх відповідність зовнішнім умовам і можливість реалізації конкретних проектів інноваційного розвитку. У загальному вигляді структурні формули оцінки знань, що визначають рівень складових ППР організації можуть мати такий вигляд:

$$\begin{aligned}
 P_P &= f_P(Z_{P1}, Z_{P2}, \dots, Z_{PK}), \\
 P_I &= f_I(Z_{I1}, Z_{I2}, \dots, Z_{IN}), \\
 P_{B.3} &= f_{B.3}(Z_{B.31}, Z_{B.32}, \dots, Z_{B.3M}),
 \end{aligned}
 \tag{1}$$

де $P_P, P_I, P_{B.3}$ – відповідно, показник рівня ринкового, інноваційного, виробничо-збутового потенціалів підсистем ППР;

$f_P, f_I, f_{B.3}$ – відповідно, функції потенціалів підсистем від знань виду Z_{P_i}, Z_{I_i} та $Z_{B.3_i}$.

Величини Z_{P_i}, Z_{I_i} та $Z_{B.3_i}$ можуть приймати значення 0 – знань недостатньо; 1 – знань достатньо. Відповідно, формули (1) можуть приймати значення від (0, 0, ..., 0) до (1, 1, ..., 1). Оцінки величин $P_P, P_I, P_{B.3}$ (1, 1, ..., 1) свідчать про достатній рівень відповідних потенціалів складових ППР організації. Інші варіанти потребують поглибленого аналізу і продукування (отримання) додаткових знань відповідного виду, які необхідні для забезпечення відповідності внутрішніх можливостей інноваційного розвитку організації (її ППР) зовнішнім. Продукування (отримання) нових знань потребує додаткових витрат, величину яких слід контролювати оскільки вона можуть перевищити величину додаткових надбань від використання знань.

Забезпечення відповідності ППР організації зовнішнім умовам потребує генерування нових актуальних знань, які будуть покладено в основу нової продукції, технологій її виготовлення, нових методів управління виробництвом і збутом тощо. Алгоритм оцінки відповідності ППР організації умовам зовнішнього середовища, а також визначення доцільності генерування нових знань подано на рис. 2.

Вирішення третього завдання потребує стратегічного аналізу альтернативних варіантів використання знань, який передбачає використання комплексу критеріїв: фінансова вартість; термін окупності; стратегічна вартість; задоволення інтересів економічних контрагентів та контактних аудиторій; ризик; мотивація власників, менеджерів, персоналу і т.п.

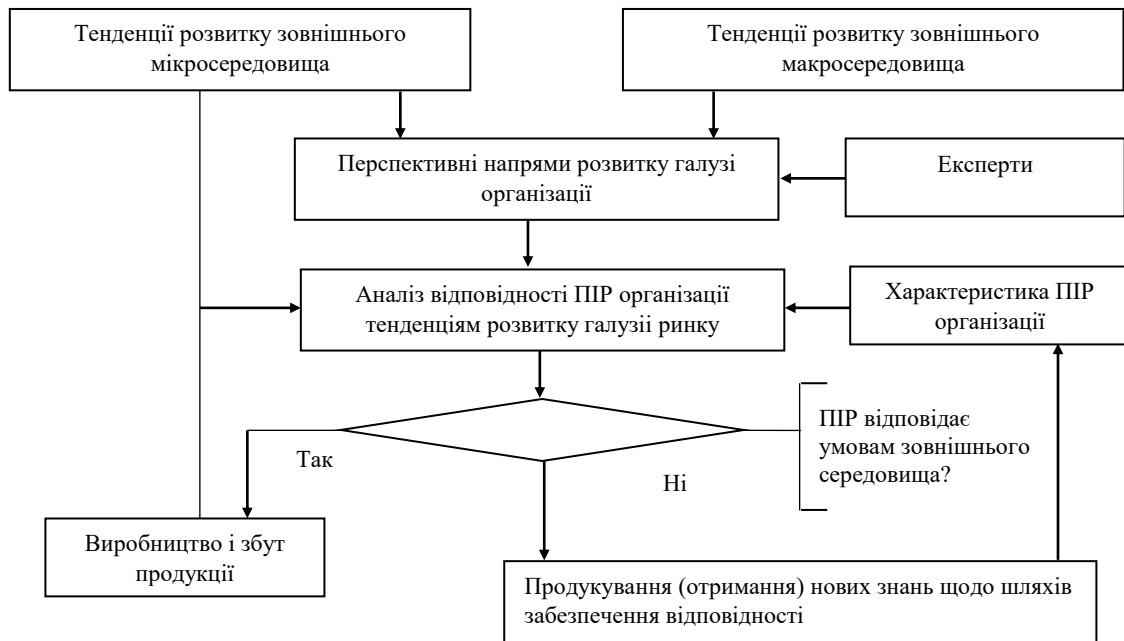

Рис. 2. Блок-схема алгоритму забезпечення відповідності ППР організації умовам зовнішнього середовища (авторська розробка)

Розглянемо практичні аспекти застосування отриманих результатів, зокрема підходу до оцінки відповідності ППР організації умовам зовнішнього середовища (рис. 2), на конкретному прикладі. За даними дослідження Олефіренко О.М. [20, с. 243-261] існують чітко виражені тенденції до зростання потреб у насосному та ін. обладнанні для хімічних виробництв (переважно інноваційного), яке вироблене під специфічні вимоги замовників на ринках України та Грузії, а також ряду інших країн. Проведений за даними [20] аналіз ППР вітчизняних підприємств, які виготовляють відповідну продукцію свідчить, що це відкриває можливості інноваційного зростання для невеликих, гнучких у виробничо-збутовій політиці інноваційно-активних підприємств (переважно виробничо-інжинірингових). Тобто їх ППР у значній мірі відповідає наявним тенденціям у зовнішньому середовищі. Опускаючи числові розрахунки та аналітичні викладки зазначимо, що серед проблем реалізації ППР конкретних виробничо-інжинірингових підприємств спостерігається недостатнє знання сучасних методів просування і реалізації технічно складної продукції, недостатня компетентність у розробленні програм лояльності і т.п. Це потребує відповідних знань, які можна отримати шляхом навчання і підвищення кваліфікації персоналу, аналізу практики діяльності інших товаровиробників тощо.

Висновки. Узагальнюючи викладене слід зазначити, що отримані результати чітко окреслюють роль і місце знань у системі складових підсистем та елементів ППР організації-інноватора. Ідентифікація видів знань, що покладені в основу потенціалів підсистем та їх елементів, а також визначення джерел і інструментів отримання знань створює передумови формування системи цілеспрямованого управління ППР організації в контексті її інноваційного розвитку в умовах становлення економіки знань. Враховуючи реалії сучасної економіки України, обрані траєкторії інноваційного розвитку вітчизняних організацій (підприємств та установ) повинні лежати в руслі інноваційного випередження, яке є практично безальтернативним [20].

Авторські розробки розвивають теорію інноваційного менеджменту і менеджменту знань в частині встановлення характеру впливу знань на ППР підприємств та установ. Це є істотним внеском у формування засад організаційно-економічного механізму управління знаннями організацій в контексті посилення і реалізації їх ППР. Їх практична реалізація надає можливість активізувати процеси переходу організацій на шлях орієнтованого на знання інноваційного розвитку. Подальші дослідження повинні бути орієнтованими на розроблення методичного інструментарію зазначено механізму управління знаннями.

Література

1. Blanc B.L. Organizational devices for knowledge management: Proposal for a crossover perspective between knowledge sciences and communication sciences [Electronic resource] / B.L. Blanc, J.-L. Bouillon // VINE. – 2012. – No 42 (3/4) – P. 382–395. – Access mode : <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/03055721211267503>.
2. Matschke C. Knowledge exchange using Web 2.0 technologies in NGOs [Electronic resource] / C. Matschke, J. Moskaliuk, U. Cress // Journal of Knowledge Management. – 2012. – No 16 (1). – P. 159 – 176. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/13673271211199007>.
3. Landry R. Elucidation and enhancement of knowledge and technology transfer business models [Electronic resource] / R. Landry, N. Amara // VINE. – 2012. – No 42 (1). – P. 94–116. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/03055721211207789>.
4. Peter M. An evaluation of knowledge management tools: Part 1 – managing knowledge resources [Electronic resource] / M. Peter // Journal of Knowledge Management. – 2014. – No 18 (6). – P. 1075–1100. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/JKM-11-2013-0449>.
5. Jennex M.E. A proposed method for assessing knowledge loss risk with departing personnel [Electronic resource] / M.E. Jennex // VINE : The journal of information and knowledge management systems. – 2014. – No 44 (2). – P. 185–209. – Access mode : <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/VINE-07-2012-0028>.
6. Borjigen C. Mass collaborative knowledge management: Towards the next generation of knowledge management studies [Electronic resource] / C. Borjigen // Program : electronic library and information systems. – 2015. – No 49 (3). – P. 325–342. – Access mode : <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/PROG-02-2015-0023>.
7. Khedhaouria A. Sourcing knowledge for innovation: knowledge reuse and creation in project teams [Electronic resource] / A. Khedhaouria, A. Jamal // Journal of Knowledge Management. – 2015. – No 19 (5). – P. 932–948. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/JKM-01-2015-0039>.
8. Davenport T.H. Working knowledge: how organizations manage what they know [Electronic resource] / T.H. Davenport, L. Prusak. – Harvard Business Review Press, 2000. – Accessed mode: http://www.kushima.org/is/wpcontent/uploads/2013/09/Davenport_know.pdf.
9. Sveiby K. What is Knowledge Management? [Electronic resource] / K. Sveiby. – Accessed mode: http://www.sveiby.com/articles/Knowledge_Management.html
10. Мильнер Б.З. Управление знаниями: эволюция и революция в организации / Б.З. Мильнер. – Москва: Инфра-М, 2003. – 176 с.
11. Черкасова І.В. Система управління знаннями як основа інноваційного розвитку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://library.kpi.kharkov.ua/Vestnik/2010_5/statti/Cherkasova.pdf.
12. Востряков О.В., Гребешкова О.М. Управління знаннями в стратегічному процесі підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economica.org.ua/2009/upravlinnya-znanniyami/>.
13. Матвіїв М.Я. Маркетинг знань: методологічний та організаційний аспекти : монографія / М.Я. Матвіїв. – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – 448 с.
14. Якшин А.С. Стратегия и тактика маркетинга знаний на рынке образовательных услуг / А.С. Якшин // Экономическая наука и образование. Экономические науки. – 2010. – № 5 (66). – С. 297-301.
15. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: Монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. СМ. Ілляшенка. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2006. - 728 с.
16. Ілляшенко Н.С. Впровадження концепції інноваційного маркетингу в діяльність промислових підприємств / Н.С. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2010. - № 1. - С. 28-33.
17. Шипуліна Ю.С. Управління розвитком інноваційної культури промислових підприємств: монографія / Ю.С. Шипуліна. – Суми: ТОВ «Триторія», 2017. – 432 с.
18. Ілляшенко С.М. Інноваційний розвиток: маркетинг і менеджмент знань: монографія / С.М. Ілляшенко. – Суми: ТОВ «Діса плюс», 2016. – 192 с.

19. Ілляшенко С.М. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко, А.О. Комарницька // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2017. - № 1. - С. 231-241.

20. Олефіренко О.М. Управління комерціалізацією інновацій промислових підприємств: аспекти збутової політики / О.М. Олефіренко. – Суми: Триторія, 2017 – 504 с.

21. Ілляшенко Н.С. Формування теоретичних засад випереджального розвитку на рівні країни та підприємства / Н.С. Ілляшенко // Економічний часопис – XXI. – 2014. – № 5-6. – С. 78-81.

References

1. Blanc B.L. Organizational devices for knowledge management: Proposal for a crossover perspective between knowledge sciences and communication sciences [Electronic resource] / B.L. Blanc, J.-L. Bouillon // VINE. – 2012. – No 42 (3/4) – P. 382–395. – Access mode : <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/03055721211267503>.

2. Matschke C. Knowledge exchange using Web 2.0 technologies in NGOs [Electronic resource] / C. Matschke, J. Moskaliuk, U. Cress // Journal of Knowledge Management. – 2012. – No 16 (1). – P. 159 – 176. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/13673271211199007>.

3. Landry R. Elucidation and enhancement of knowledge and technology transfer business models [Electronic resource] / R. Landry, N. Amara // VINE. – 2012. – No 42 (1). – P. 94–116. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/03055721211207789>.

4. Peter M. An evaluation of knowledge management tools: Part 1 – managing knowledge resources [Electronic resource] / M. Peter // Journal of Knowledge Management. – 2014. – No 18 (6). – P. 1075–1100. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/JKM-11-2013-0449>.

5. Jennex M.E. A proposed method for assessing knowledge loss risk with departing personnel [Electronic resource] / M.E. Jennex // VINE : The journal of information and knowledge management systems. – 2014. – No 44 (2). – P. 185–209. – Access mode : <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/VINE-07-2012-0028>.

6. Borjigen C. Mass collaborative knowledge management: Towards the next generation of knowledge management studies [Electronic resource] / C. Borjigen // Program : electronic library and information systems. – 2015. – No 49 (3). – P. 325–342. – Access mode : <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/PROG-02-2015-0023>.

7. Khedhaouria A. Sourcing knowledge for innovation: knowledge reuse and creation in project teams [Electronic resource] / A. Khedhaouria, A. Jamal // Journal of Knowledge Management. – 2015. – No 19 (5). – P. 932–948. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1108/JKM-01-2015-0039>.

8. Davenport T.H. Working knowledge: how organizations manage what they know [Electronic resource] / T.H. Davenport, L. Prusak. – Harvard Business Review Press, 2000. – Accessed mode: http://www.kushima.org/is/wpcontent/uploads/2013/09/Davenport_know.pdf.

9. Sveiby K. What is Knowledge Management? [Electronic resource] / K. Sveiby. – Accessed mode: http://www.sveiby.com/articles/Knowledge_Management.html

10. Mylner B.Z. Upravlenye znaniyami: evoliutsiya y revoliutsiya v orhanyzatsyy / B.Z. Mylner. – Moskva: Ynfra-M, 2003. – 176 p.

11. Cherkasova I.V. Systema upravlinnia znaniyami yak osnova innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://library.kpi.kharkov.ua/Vestnik/2010_5/statti/Cherkasova.pdf.

12. Vostriakov O.V., Hrebeshkova O.M. Upravlinnia znaniyami v stratehichnomu protsesi pidpriemstva [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://economica.org.ua/2009/upravlinnya-znannyami/>.

13. Matviiv M.Ya. Marketynh znan: metodolohichniy ta orhanizatsiyniy aspekty : monohrafiya / M.Ya. Matviiv. – Ternopil : Ekonomichna dumka, 2007. – 448 p.

14. Yakshyn A.S. Stratehiya y taktyka marketynha znanyi na rynke obrazovatelnykh usluh / A.S. Yakshyn // Ekonomycheskaia nauka y obrazovanye. Ekonomycheskye nauky. – 2010. – # 5 (66). – p. 297-301.

15. Marketynh i menedzhment innovatsiinoho rozvytku: Monohrafiia / Za zah. red. d.e.n., prof. SM. Illiashenka. - Sumy: VTD "Universytetska knyha", 2006. - 728 p.
16. Illiashenko N.S. Vprovadzhennia kontseptsii innovatsiinoho marketynhu v diialnist promyslovykh pidpriemstv / N.S. Illiashenko // Marketynh i menedzhment innovatsii. - 2010. - # 1. - p. 28-33.
17. Shipulina Yu.S. Upravlinnia rozvytkom innovatsiinoi kultury promyslovykh pidpriemstv: monohrafiia / Yu.S. Shipulina. – Sumy: TOV «Trytoria», 2017. – 432 p.
18. Illiashenko S.M. Innovatsiinyi rozvytok: marketynh i menedzhment znan: monohrafiia / S.M. Illiashenko. – Sumy: TOV «Disa plus», 2016. – 192 p.
19. Illiashenko S.M. Upravlinnia znanniamy v systemi innovatsiinoho rozvytku orhanizatsii / S.M. Illiashenko, Yu.S. Shipulina, N.S. Illiashenko, A.O. Komarnytska // Marketynh i menedzhment innovatsii. - 2017. - # 1. - p. 231-241.
20. Olefirenko O.M. Upravlinnia komertsializatsiieiu innovatsii promyslovykh pidpriemstv: aspekty zbutovoi polityky / O.M. Olefirenko. – Sumy: Trytoria, 2017 – 504 p.
21. Illiashenko N.S. Formuvannia teoretychnykh zasad vyperedzhalnoho rozvytku na rivni krainy ta pidpriemstva / N.S. Illiashenko // Ekonomichnyi chasopys – XXI. – 2014. – #5-6. – p. 78-81.